

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

Факультет інформатики, математики та економіки

Кафедра економіки та готельно-ресторанного бізнесу

ЗАТВЕРДЖЕНО НА ЗАСІДАННІ КАФЕДРИ

Завідувач кафедри

/_____

_____

№ _____ від _____ 20_ р.

(протокол

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Бюджет та регулювання економіки
для здобувачів вищої освіти

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальність - 051 Економіка

Мелітополь, 2020 р.

Розробник: Леушина О.А., доцент, кандидат економічних наук

ПОГОДЖЕНО:
Гарант освітньої програми _____ Гурбик Ю.Ю.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Рівень вищої освіти, ступінь вищої освіти галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Нормативна	
Блоків – 2 у тому числі: курсова робота – навчальна практика -	Ступінь вищої освіти: бакалавр	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2	Галузь знань (05 Соціальні та поведінкові науки)	1-й	-
Загальна кількість годин - 150	Спеціальність 051 Економіка	Семестр	
	Спеціалізація: соціально-економічна діяльність, регіональна економіка та місцеве самоврядування	1-й	-
		Лекції	
		28 год.	
		Практичні, семінарські	
		24 год.	
		Лабораторні	
		Навчальна практика	
		Самостійна робота	
		98 год.	год.
Тижневих годин – 4 -й семестр-6 Аудиторних – 52 Самостійної роботи - 98		Вид контролю залік	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:
для денної форми навчання – 1/2

2. Мета та заплановані результати навчання

Місце дисципліни у освітній програмі: нормативна.

Метою дисципліни є формування у студентів фундаментальних і прикладних засад державного управління господарськими процесами та механізмів реалізації фінансово-економічної політики держави, призначення та ролі державного бюджету, вивчення сутності бюджетних відносин та характеру їх впливу на суспільство.

Предметом дисципліни «Бюджет та регулювання економіки» є формування у студентів сучасного мислення та спеціальних знань у галузі методології, методики та організаційних основ державного регулювання економіки.

Завдання дисципліни полягає засвоєнні теоретичних основ формування і використання бюджету держави; в розумінні засад державного устрою і принципів побудови державного бюджету; в набутті умінь та формування компетенцій, необхідних для виконання функцій та реалізації повноважень органів державної влади і місцевого самоврядування.

3. Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування дисципліною

1. Інтегральна компетентність:

Забезпечення ґрунтовної теоретичної і практичної підготовки студентів з державного регулювання економіки;

здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми суб'єктів економічної діяльності, застосування теорій та методів системи наук, які формують глибоке розуміння тенденцій розвитку та сучасних модифікацій моделей державного регулювання економіки.

2. Загальні компетентності:

- Здатність розуміти і формувати вміння та навички аналізу основних напрямів та інструментів економічної політики держави; опрацювати ідеї і думки на основі логічних аргументів та перевірених фактів.
- Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність застосовувати фахові та фундаментальні знання у професійній діяльності.
- Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- Здатність детально опрацювати сутність, методи та механізми державного регулювання економіки України в контексті системної економічної трансформації та глобалізації.
- Вивчення теоретичних основ формування і використання бюджету держави, бюджетного устрою і принципів побудови бюджетної системи;
  - Вивчення місця та ролі бюджету в фінансовій системі.

3. Фахові компетентності:

- Здатність володіти базовими поняттями, основами теорії і практики фахової підготовки, вміння їх застосовувати.
- Здатність використовувати на практиці основи діючого законодавства та відстежувати зміни в ньому.
- Здатність оволодіння знаннями щодо механізму складання, затвердження та виконання бюджету;
- засвоєння теоретичних основ формування і використання бюджету держави;
- засвоєння практичних знань щодо організації виконання дохідної та видаткової частин бюджету;

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання (ПРН)

- володіти методикою складання планів, прогнозів та програм соціально-економічного розвитку;
- аналізувати механізм прийняття рішень органами влади та управління;
- застосовувати аналітичні методи оцінки аналізу регіонів, економіки в цілому;
- розробляти рекомендації для органів влади та управління щодо підвищення ефективності державної економічної політики у поточному періоді та на перспективу;
- визначати межі державного втручання у функціонування економіки, виходячи із

реальної економічної, політичної, соціальної ситуації в країні;

- вирізняти роль бюджету в системі відтворення та розподілу фінансових ресурсів держави;
- аналізувати сучасні бюджетні відносини та виявляти їх недоліки;
- моделювати нормальну та кризову фінансові ситуації;
- будувати моделі фінансових відносин;
- виявляти фактори впливу на бюджетний дефіцит та шляхи його покриття;
- будувати структурно-логічні схеми основних податків;
- аналізувати можливості і необхідність залучення зовнішніх ресурсів для виконання функцій держави;
- будувати моделі повернення державного боргу (внутрішнього та зовнішнього).

5. Програма навчальної дисципліни

Блок 1. Державне регулювання економіки

Тема 1. Об'єктивна необхідність і теоретичні засади державного управління

Соціальна природа поняття «державне управління», його мета та зміст. Державне управління як системне суспільне явище. Системні характеристики державного управління. Теорія систем та управління. Фундаментальні процеси управління: планування, організація, управління, зв'язок. Визначення моделі системи державного управління. Етапи формування моделі системи державного управління на основі системного підходу. Об'єкт державного управління та предмет вивчення.

Еволюція дослідження предмета державного та регіонального управління. Державне та регіональне управління у системі суспільних наук, інші науки і галузі знань. Поняття, система та завдання державного та регіонального управління як навчальної дисципліни. Методи вивчення державного та регіонального управління. Мистецтво управління та значення цільового розподілу бюджету для підвищення функціонування національної економіки.

Тема 2. Органи державного управління України в системі державного регулювання економіки

Держава як суб'єкт управління суспільними процесами. Сутність сучасної держави. Основні риси держави. Державна влада як складова державно-владного механізму. Поняття та сутність функцій державного управління. Види функцій державного управління. Реалізація функцій в державному управлінні: основні проблеми. Державне управління як система, що розвивається. Рівні державного управління: загальнодержавне управління, управління на регіональному та місцевому рівнях. Суб'єкти та об'єкти державного та регіонального управління. Принципи державного управління, механізми їх прояву і використання.

Цілі державного управління, їх юридичне та ресурсне забезпечення. Функціональна структура державного управління. Сутність і класифікація функцій державного управління. Характеристика загальних (основних) та спеціальних (спеціалізованих) функцій. Допоміжні функції. Основні напрями діяльності в системі державного управління. Поняття та класифікація методів державного управління. Організаційно-розпорядчі (адміністративні) методи, їх переваги та недоліки. Економічні методи та їх інструменти. Правові методи. Соціально-психологічні та неформальні методи впливу. Сутнісні характеристики (рис)

організаційної структури державного управління. Унітарна та федеративна організація державного управління. Основи побудови організм Дійної структури державного управління. Моделі державного управління: світовий досвід.

Тема 3. Правові, адміністративні та економічні методи державного управління та регулювання економіки

Вади ринкового саморегулювання. Межа виробничих можливостей. Командна, ринкова та змішана форми організації економіки. Ефективність за Парето. Вади ринкового саморегулювання. Функції держави у сучасній економіці. Функції держави: політична, соціальна, міжнародна, економічна. Економічні функції держави: емісійна; формування правових засад функціонування економіки; усунення вад ринкового саморегулювання; перерозподіл доходів; забезпечення людей обов'язковими товарами.

Сутність державного регулювання економіки. Сутність понять: «державне втручання в економіку», «державне управління», «економічна політика держави», «державна регуляторна політика», «державне регулювання економіки». Об'єкти та суб'єкти економічної політики держави. Вади державного «втручання» в економіку. Методи державного регулювання економіки. Елементи Методи прямого та непрямого (опосередкованого) регулювання. Система органів державного регулювання економіки. Роль державних органів України у впровадженні економічної політики: Президента, Верховної Ради, Кабінету Міністрів, Національного банку, Антимонопольного комітету, Фонду державного майна, міністерств та інших центральних органів державної виконавчої влади України, місцевих державних адміністрацій.

Тема 4. Фінансово-кредитне регулювання економіки

Фінансове-бюджетне регулювання. Державні фінанси. Зведений баланс фінансових ресурсів. Державний бюджет. Державні позабюджетні фонди. Доходи та видатки державного бюджету. Структура видатків бюджету. Бюджетна класифікація. Дотації, субсидії, субвенції. Дефіцит, профіцит, секвестр державного бюджету. Державний борг. Етапи бюджетного процесу. Стратегія і тактика фінансово-бюджетної політики України. Податкове регулювання. Податкова система.

Регулювання суспільного сектору економіки. Сутність суспільних товарів. Чисті, приватні, змішані то локальні суспільні товари. Сектор загального державного управління (СЗДУ). Ефективність суспільного сектору економіки. Регулювання діяльності установ СЗДУ. Джерела фінансування діяльності установ СЗДУ. Кошториси доходів і видатків установ СЗДУ. Державне замовлення як засіб задоволення державних потреб. Державні замовники. Виконавці державних замовлень. Державний контракт. Тендер. Етапи конкурсного відбору виконавців державних замовлень. Грошово-кредитне регулювання. Грошово-кредитна політика. Національний банк і банківська система України. Загальні та селективні методи грошово-кредитного регулювання. Грошова емісія. Операції з цінними паперами на відкритому ринку. Управління обов'язковими резервами. Регулювання облікової ставки та банківського процента. Норми обов'язкових резервів. Валютне регулювання. Ревальвація, девальвація національної грошової одиниці. Стратегія і тактика грошово-кредитної політики України.

Тема 5. Державне регулювання інвестиційної діяльності

Структура та структурні зрушення в розвитку економіки. Поняття «структура економіки». Роль структурних зрушень в економічному розвитку. Характеристика структури економіки України види структури економіки. Відтворювальні пропорції. Регіональна структура. Структурний ефект і вимірювання його. Вплив структурних зрушень на динаміку виробничої функції. Державне регулювання структурних зрушень в економіці. Концепція пріоритетів соціально-економічного розвитку. Критерії визначення державних пріоритетів. Активна структурна політика. Пасивна структурна політика. Методи реалізації структурної політики. Стратегія і тактика структурної політики України. Державне регулювання інвестиційної діяльності. Інвестиції як фактор структурних зрушень в економіці.

Сутність понять: «інвестиції» та «інвестиційна діяльність». Суб'єкти та об'єкти інвестиційної діяльності. Класифікація форм і видів інвестицій. Визначення пріоритетних сфер і державних інвестиційних проєктів. Методи аналізу інвестиційної привабливості сегментів ринку. Фактор часу в оцінці витрат і результатів інвестиційної діяльності. Оцінка інфляції та ризиків при прийнятті інвестиційних рішень. Показники економічної ефективності інвестицій. Пряме управління державними інвестиціями. Амортизаційна політика. Регулювання участі інвесторів у приватизації. Державне регулювання ринку цінних паперів. Експертиза інвестиційних проєктів. Захист інвестицій. Завдання інвестиційної стратегії в Україні.

Тема 6. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Засади зовнішньоекономічної політики. Сутність поняття «зовнішньоекономічна політика». Завдання та принципи зовнішньоекономічної політики. Правова база регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Правові режими для іноземних суб'єктів і господарської діяльності на території України. Види зовнішньоекономічної діяльності. Система органів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Методи регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Стратегія і тактика зовнішньоекономічної політики України.

Регулювання торговельної діяльності. Протекціонізм і вільна торгівля. Адміністративні інструменти державного регулювання зовнішньоторговельної діяльності: ліцензування, квотування, державна монополія на зовнішню торгівлю окремими товарами. Економічні методи регулювання зовнішньої торгівлі. Митні інструменти: ввізне та вивізне мито, мінімальна митна вартість, антидемпінгове мито. Не митні інструменти: субсидії виробникам експортних товарів, пільгове державне кредитування експортерів.

Регулювання іноземного інвестування. Іноземні інвестиції. (стимулювання іноземних інвестицій: податкові пільги, валютні гарантії, фінансове сприяння, захист від конкуренції). Державні заходи захисту іноземних інвестицій. Форми підприємств з іноземними інвестиціями. Вільні економічні зони. Регулювання умов інвестування за межі держави. Стратегія і тактика політики іноземного інвестування в Україні. Роль держави в залученні іноземних кредитів. Іноземні кредити. Необхідність залучення іноземних кредитів у національну економіку. Джерела іноземних кредитів в економіку України. Порядок залучення іноземних кредитів. Порядок погашення іноземних кредитів. Стратегія і тактика політики іноземного кредитування в Україні.

Тема 7. Державне регулювання розвитку науки і техніки

Науково-технічний прогрес та економічне зростання. Сутність НТП. Вплив НТП на економічний і соціальний розвиток, криву виробничих можливостей, рівноважне економічне зростання. Концепція науково-технічного прогресу. Необхідність і сутність науково-технічної політики. Розвиток науки як складова економічної політики. Цілі, принципи, завдання та напрями науково-технічної політики. Організаційні засади науково-технічної політики в Україні. Форми та методи реалізації науковотехнічної політики. Прямі та опосередковані методи науково-технічної політики.

Державне регулювання інноваційних процесів. Інновації як специфічна форма НТП. Етапи інноваційного процесу. Класифікація інновацій. Фази поширення інновацій. Суб'єкти та об'єкти інноваційної діяльності. Ефективність державної підтримки інноваційних процесів. Витрати на виробництво інноваційного продукту. Ефект інноваційної діяльності. Методи державного регулювання інноваційного процесу в промисловості.

Тема 8. Державне регулювання розвитку основних сфер господарської діяльності в Україні

Державне регулювання економіки, його цілі, функції, об'єкти. Роль держави у розвитку підприємництва. Державне регулювання структурної перебудови національної економіки. Конкурентна та інноваційно-інвестиційна політика держави, методи та інструменти. Засоби впливу на розвиток промислового і сільськогосподарського виробництва, сфери обігу і торгівлі. Моделі соціальної політики. Методи впливу держави на розвиток соціальних відносин. Державне управління в адміністративно-політичній сфері.

Політика як наука, мистецтво і вид діяльності. Види політики держави, їх цілі, принципи формування, інструменти реалізації. Специфіка управління у сфері культури та ідеології. Державне управління у сфері освіти, молодіжної політики, культури, науки, туризму, спорту, охорони здоров'я. Вплив держави на розвиток інформаційного простору, формування суспільної свідомості. Державне управління і сфера особистого життя людини.

Підприємництво як об'єкт державного регулювання. Підприємництво: економічний зміст і роль в економіці України. Види підприємницької діяльності, їх характеристика. Класифікація форм підприємництва. Інноваційне підприємство. Організаційно-правові форми підприємництва. Роль держави у становленні підприємницького середовища в Україні. Проблеми розвитку підприємництва. Сутність державної політики сприяння підприємництва. Державне регулювання приватизації. Антимонопольна політика держави. Інститут банкрутства та санації підприємств.

Проблеми легалізації тіньової економіки в Україні. Механізм державного регулювання підприємництва. Особливості та перспективи реформування оподаткування, обліку та звітності підприємницьких структур. Реєстрація та ліквідація підприємств. Ліцензування підприємницької діяльності. Правове, матеріальнотехнічне, організаційне, інформаційне забезпечення підприємницької діяльності. Державні програми підтримки підприємництва. Фінансові важелі державної підприємницької політики. Податкове регулювання. Дотації, субсидії, субвенції. Державне кредитування. Сприяння розвитку фінансово-промислових груп. Роль державних органів підтримки підприємництва.

Тема 9. Державне регулювання ринку трудових ресурсів та оплати праці

Сутність і мета соціальної політики. Сутність поняття «соціальна політика». Мета соціальної політики. Соціальний зміст населення. Соціальні гарантії. Соціальний і ринковий підходи до соціальної політики. Концепція соціальної політики в Україні. Складові

соціальної політики. Адресна підтримка соціально незахищених верств населення. Пенсійна реформа. Політика у сфері заробітної плати та зайнятості населення.

Розвиток соціальної сфери. Демографічна політика. Політика щодо формування середнього класу. Основні завдання та показники соціальної політики. Сутність поняття «рівень життя населення». Система показників рівня та якості життя населення: соціально-демографічні показники; узагальнюючі показники; показники оплати праці та доходів населення; показники рівня споживання населенням товарів і послуг; показники споживчих настроїв домогосподарств.

Реальні доходи населення та їх регулювання. Реальні доходи населення як синтетичний показник добробуту людей. Баланс грошових доходів і витрат населення, схема та методика розроблення. Методика розрахунку реальних доходів населення. Державне регулювання доходів населення. Регулювання обсягу споживання матеріальних благ і послуг. Показники обсягів споживання населенням матеріальних благ і послуг та методика обчислення їх. Прожитковий мінімум. Мінімальний споживчий бюджет. Мінімальний нормативний споживчий кошик. Норми споживання населенням продуктів харчування, товарів і послуг. Межа малозабезпеченості. Мінімальні заробітні плата, пенсія, стипендія, допомога. Регулювання ринку праці та зайнятості населення. Необхідність державного регулювання ринку праці. Система трудових балансів. Зведений баланс трудових ресурсів. Баланс ринку праці Система органів державного регулювання зайнятості населення. Методи державного регулювання зайнятості населення. Державний фонд сприяння зайнятості населення.

Тема 10. Державне регулювання соціального розвитку та підвищення рівня життя населення

Сутність і мета соціальної політики. Сутність поняття «соціальна політика». Мета соціальної політики. Соціальний зміст населення. Соціальні гарантії. Соціальний і ринковий підходи до соціальної політики. Концепція соціальної політики в Україні. Складові соціальної політики. Адресна підтримка соціально незахищених верств населення. Пенсійна реформа. Політика у сфері заробітної плати та зайнятості населення. Розвиток соціальної сфери. Демографічна політика. Політика щодо формування середнього класу. Основні завдання та показники соціальної політики. Сутність поняття «рівень життя населення». Система показників рівня та якості життя населення.

Реальні доходи населення як синтетичний показник добробуту людей. Державне регулювання доходів населення. Регулювання обсягу споживання матеріальних благ і послуг. Показники обсягів споживання населенням матеріальних благ і послуг та методика обчислення їх. Прожитковий мінімум. Мінімальний споживчий бюджет. Мінімальний нормативний споживчий кошик. Норми споживання населенням продуктів харчування, товарів і послуг. Межа малозабезпеченості. Мінімальні заробітні плата, пенсія, стипендія, допомога. Регулювання ринку праці та зайнятості населення. Необхідність державного регулювання ринку праці.

Концепція соціально-економічної політики. Соціально орієнтована ринкова економіка. Стратегія економічної та соціальної політики України. Соціально-економічне прогнозування. Сутність понять: «гіпотеза», «план (програма)». Функції соціально-економічного прогнозування. Принципи соціально-економічного прогнозування: наукової обґрунтованості, адекватності, альтернативності, системності, цілеспрямованості. Класифікація соціально-

економічних прогнозів. Типологія методів прогнозування. Інтуїтивні та формалізовані методи прогнозування.

Макроекономічне планування. Директивне та індикативне планування. Сутність реформування макроекономічного планування. (система макроекономічного планування в Україні. Державна програма економічного і соціального розвитку України (ДПЕСР) як форма макроекономічного планування. Зміст ДПЕСР України на (середньо- та короткостроковий періоди. Організаційно-економічний механізм реалізації ЦКП. Контроль за виконанням макроекономічних планів і державних програм. Сутність поняття «контроль». Запобіжний, поточний і завершальний контроль. Етапи контролю: розроблення критеріїв і нормативів, зіставлення фактичних результатів з критеріями і нормативами; коригуючі дії.

Тема 11. Державне регулювання розвитку сфери обслуговування населення

Особливості управління розвитку сфери обслуговування населення. Політика держави: необхідність, сутність, цілі та принципи в розвитку сфери обслуговування населення. Основні об'єкти та складові політики. Методи впливу держави на розвиток сфери обслуговування населення. Формування системи сфери обслуговування населення в сучасних умовах. Завдання державного регулювання розвитку інфраструктури сфери обслуговування населення.

Змістовий модуль 2. Бюджет як основний план держави

Тема 12. Сутність, призначення та роль бюджету

Сутність і роль бюджету. Функції держави – визначальний чинник формування бюджету. Багатогранність бюджету як суспільного явища, його економічний та матеріальний зміст і форма прояву. Бюджет держави як економічна категорія. Роль і місце бюджету у перерозподільних відносинах у суспільстві. Взаємозалежність між ВВП і бюджетом. Забезпечення оптимальності пропорцій розподілу і перерозподілу ВВП. Бюджетний вплив на забезпечення економічного і соціального розвитку. Бюджетна модель суспільства, необхідність її реформування в Україні.

Бюджет як економічна категорія. Характерні ознаки бюджетних відносин: всеохоплюючий і перерозподільчий характер, законодавче регулювання, фондочий характер концентрації державних коштів. Бюджет як фінансовий план, склад і структура його доходів і видатків. Бюджет як централізований фонд грошових коштів держави.

Бюджет як централізований фонд грошових коштів держави, його характерні ознаки та місце у системі державних фінансів. Бюджетні потоки та управління ними.

Тема 13. Бюджет України, як основний фінансовий план держави

Державний бюджет України, його призначення, склад і структура доходів і видатків. Роль Державного бюджету в регіональному, галузевому і соціальному перерозподілі. Класифікація доходів державного бюджету. Фактори, що впливають на формування доходів державного бюджету за сучасних умов. Видатки державного бюджету. Особливості формування видатків за сучасних умов.

Стан бюджету як фінансового плану: рівновага доходів і видатків; перевищення доходів над видатками; бюджетний дефіцит. Фактори, що визначають стан бюджету. Форми

перевищення доходів над видатками: бюджетні резерви, бюджетний надлишок, бюджетний профіцит.

Бюджет як основний фінансовий план держави. Склад і структура доходної і видаткової частин бюджету, фактори, що впливають на них. Правовий характер бюджету як фінансового плану, його чинники. Бюджет як віддзеркалення економічної, соціальної та міжнародної політики держави. Поточний бюджет і бюджет розвитку.

Тема 14. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування

Економічна суть і роль державного кредиту як специфічної форми фінансових відносин. Форми державного кредиту. Державна політика позичкових фінансів, її передумови. Форми державного кредиту, їх призначення. Суб'єкти державного кредиту, їх класифікація. Чинники державного кредиту. Бюджетний дефіцит як основний чинник державного кредиту. Роль і місце державного кредиту в покритті дефіциту бюджету. Передумови державного кредиту: наявність кредиторів, в яких є вільні кошти; довіра з боку кредиторів до держави; зацікавленість у наданні позик. Платоспроможність держави у погашенні боргів і виплаті доходу.

Тема 15. Система доходів бюджету

Методи, джерела і принципи формування доходів. Класифікація видатків та форми бюджетного фінансування. Бюджетний дефіцит. Його причини, наслідки та межі. Джерела покриття бюджетного дефіциту. Методи формування доходів бюджету. Доходи держави від підприємницької діяльності. Доходи від державних майна, угідь, послуг. Податковий метод мобілізації доходів бюджету. Державні позики. Емісійний доход держави. Співвідношення між методами формування доходів бюджету.

Джерела формування доходів бюджету. ВВП як основа доходної бази бюджету. Причини та умови використання національного багатства для формування доходів бюджету.

Склад і структура доходів бюджету України, їх класифікація. Правове регулювання формування доходів. Особливості податкової структури України, її відмінності від розвинутих країн.

Загальна характеристика податкової системи України. Види непрямих податків, їх роль у доходах бюджету. Пряме оподаткування, його види. Значення прямих податків у формуванні доходів бюджету. Платежі за ресурси, їх види, роль у доходах бюджету.

Неподаткові доходи бюджету, їх характеристика. Доходи від власності та підприємницької діяльності. Доходи від операцій з капіталом. Доходи рентного характеру. Інші неподаткові доходи бюджету.

Офіційні трансферти та їх роль у формуванні доходів окремих бюджетів. Державні та місцеві позики.

Тема 16. Система видатків та кредитування бюджету

Бюджетний устрій і бюджетна система. Сутність, структура та класифікація видатків бюджету. Основи бюджетного устрою: види бюджетів, принципи побудови бюджетної системи, розмежування доходів і видатків між бюджетами, взаємовідносини між бюджетами. Сутність, склад та структура бюджетної системи України. Поєднання централізованих і децентралізованих бюджетів як основа демократичного бюджетного устрою. Альтернативні принципи встановлення взаємозв'язку між централізованими і децентралізованими бюджетами: єдність бюджетної системи та автономність кожного бюджету. Визначальні

ознаки єдності бюджетної системи, передумови її встановлення. Законодавче визначення бюджету держави як єдиного фонду грошових коштів. Переваги і недоліки бюджетної системи, побудованої на принципі єдності. Поняття і характерні ознаки принципу автономності бюджетів, його забезпечення. Автономність бюджетів як визначальна передумова раціональної та ефективної фінансової діяльності місцевих органів влади й управління. Функціональна класифікація видатків та кредитування бюджету. Міцеві бюджети.

Тема 17. Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науку

Функції держави, їх вплив на склад і структуру видатків бюджету. Роль видатків бюджету у фінансовому забезпеченні потреб соціально – економічного розвитку. Наукова класифікація видатків бюджету, її ознаки. Процесуальна класифікація бюджетних видатків: функціональна, відомча та економічна. Оптимізація структури видатків бюджету, її критерії.

Кошторисне фінансування як основна форма бюджетного фінансування. Основи кошторисного планування та фінансування, види кошторисів, їх структура. Роль держави у забезпеченні макроекономічної стабілізації та економічного зростання. Форми державного впливу на розвиток економіки. Регуляторна політика і бюджетні інструменти фінансового регулювання економічного циклу. Завдання, засади і методологічні основи прямого державного фінансування економіки. Склад видатків бюджету на економічну діяльність, їх роль і місце у розвитку економіки. Напрями і форми бюджетного фінансування економіки.

Бюджетні інвестиції, їх види. Капітальні вкладення і джерела їх фінансування. Відомча система фінансування інвестиційних проєктів. Конкурсний відбір об'єктів бюджетного інвестування, його завдання і критерії. Бюджетне фінансування інвестиційних проєктів за рахунок цільових державних позик.

Бюджетні кредити, порядок їх видачі і погашення. Порядок дотування збиткових підприємств. Шляхи фінансового оздоровлення державного сектора і ліквідації збитковості.

Галузева структура видатків бюджету України на економічну діяльність. Організація наукових досліджень і джерела їх фінансування. Фінансування фундаментальних досліджень у наукових установах Академії наук України, у відомчих наукових закладах і вищих закладах освіти. Кошторисне фінансування наукових закладів і наукових програм.

Тема 18. Видатки бюджету на соціальний захист населення та соціальну сферу

Соціальні видатки бюджету як відображення соціальної політики держави. Типи соціальної політики та їх вплив на обсяги бюджетного фінансування соціальних видатків. Склад соціальних видатків: видатки на соціальний захист, соціальне забезпечення і соціальну сферу. Соціальне й медичне страхування, їх роль у реалізації соціальної політики і вплив на обсяги бюджетного фінансування. Методологічні основи планування і фінансування соціальних видатків.

Об'єктивні чинники видатків на соціальний захист населення за умов перехідної економіки. Форми і види соціального захисту населення. Склад видатків бюджету на соціальний захист населення, їх роль в умовах переходу до ринкової економіки. Адресні субсидії громадянам на оплату житла і комунальних послуг. Види разової фінансової допомоги громадянам.

Форми і методи фінансового забезпечення установ соціальної сфери. Бюджетне фінансування закладів соціальної сфери, його організація, основи їх кошторисного фінансування.

Засади бюджетного фінансування освіти, роль і місце бюджету у системі фінансового забезпечення освітніх закладів.

Видатки бюджету на освіту, їх склад і структура. Бюджетні заклади освіти, особливості організації їх діяльності. Фінансування загальноосвітніх шкіл. Оперативно-сітьові показники діяльності школи, порядок їх визначення.

Видатки бюджету на охорону здоров'я, їх склад і структура. Засади бюджетного фінансування охорони здоров'я, роль і місце бюджету у фінансовому забезпеченні медицини. Бюджетні заклади охорони здоров'я, організація їх фінансової діяльності.

Засади бюджетного фінансування закладів культури. Склад видатків бюджету на культуру. Особливості складання кошторису бібліотек, будинків культури та інших культурно – освітніх закладів. Фінансування преси, видавництва, радіомовлення, телебачення.

Засади бюджетного фінансування розвитку фізичної культури і спорту, роль бюджету в державній підтримці олімпійського руху. Склад видатків на фізичну культуру і спорт, порядок їх планування і фінансування.

Видатки бюджету на молодіжну політику.

Тема 19. Видатки бюджету на оборону та управління

Фінансові та політичні аспекти видатків держави на оборону. Воєнна доктрина країни та її вплив на рівень і розмір видатків на оборону. Склад видатків на оборону, порядок їх планування і фінансування.

Видатки бюджету на державне управління, їх склад та засади фінансування. Утримання органів законодавчої і виконавчої влади. Видатки на судові органи і прокуратуру. Видатки на правоохоронні органи. Видатки на утримання фінансових, фіскальних і митних органів. Порядок планування і фінансування видатків бюджету на управління.

Тема 20. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу

Державні позики як основна форма державного кредиту. Класифікація видів державних позик: за правом емісії; за ознакою держателів цінних паперів; за формою виплати доходів; за термінами погашення; за методами розміщення. Види цінних паперів з державних позик: облігації та казначейські зобов'язання (векселі).

Державний борг, його структура. Внутрішній та зовнішній, поточний та капітальний державний борг. Проблеми державного боргу, його межі і порядок обслуговування. Економічні та соціальні наслідки державного боргу. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу. Управління державним боргом.

6. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Державне регулювання економіки													

Тема 1.Об'єктивна необхідність і теоретичні засади державного управління	6	2	2			2						
Тема 2. Органи державного управління України всистемі державного регулювання економіки	10	-	-			10						
Тема 3. Правові, адміністративні та економічні методи державного управління та регулювання економіки.	6	2	2			2						
Тема 4. Фінансово-кредитне регулювання економіки.	6	2	2			2						
Тема 5. Державне регулювання підприємництва	6	2	2			2						
Тема 6. Державне регулювання процесу структурної перебудови економіки та інвестиційної діяльності	6	2	2			2						
Тема 7.Державне регулювання науково-технічного прогресу та інноваційних процесів в на макроекономічному рівні	8	2	-			8						
Тема 8. Державне регулювання окремих сфер господарської діяльності	10	-	-			10						
Тема 9.Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності	6	2	2			2						
Тема 10. Державне	10	2	2			10						

регулювання соціального розвитку та підвищення рівня життя населення												
Разом за змістовим модулем 1	80	16	14			50						
Змістовий модуль 2. Бюджет як основний план держави												
Тема 11. Сутність, призначення та роль бюджету	6	2	2			2						
Тема 12. Бюджет, як економічний план держави	6	2	2			2						
Тема 13. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування	8					8						
Тема 14. Система доходів бюджету	6	2	2			2						
Тема 15. Система видатків та кредитування бюджету	6	2	2			2						
Тема 16. Місцеві бюджети.	8					8						
Тема 17. Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науку.	8	2				6						
Тема 18. Видатки бюджету на соціальний захист і соціальну сферу	6	2	2			2						
Тема 19. Видатки бюджету на оборону та управління	8					8						
Тема 20. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу	8					8						
Разом за змістовим модулем 2												
Усього годин	70	12	10			48						
	150	28	24			98						

7. Темі лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	<p>Тема . Об'єктивна необхідність і теоретичні засади державного управління</p> <p>1.Предмет дисципліни "Державне регулювання економіки", 2.Теорії макроекономічного регулювання. 3.Основні типи економічних систем та механізми їх регулювання. 4.Державне регулювання економіки: необхідність, суть, функції, цілі та об'єкти.</p>	4
2.	<p>Тема. Основи методології та організації державного регулювання економіки</p> <p>1.Сучасні підходи та принципи державного регулювання економіки. 2.Основні форми впливу держави на соціально-економічний розвиток країни. 3.Методи державного регулювання економіки. 4.Система органів державної влади та їхні функції у сфері управління економікою України.</p>	2
3.	<p>Тема. Планування соціально-економічного розвитку країни</p> <p>1.Наукові основи макроекономічного планування. 2.Принципи та методи макроекономічного планування. 3.Макроекономічне планування.</p>	2
4.	<p>Тема. Фінансово-кредитне регулювання економіки</p> <p>1.Державний бюджет як інструмент державного регулювання економіки. 2.Податкове регулювання. 3.Державне замовлення як засіб задоволення державних потреб. 4. Грошово-кредитне регулювання. Необхідність та методи державного регулювання цін. 5.Антиінфляційна політика.</p>	2
5.	<p>Тема. Державне регулювання процесу структурної перебудови економіки та інвестиційної діяльності</p> <p>1. Структура економіки як об'єкт державного регулювання. 2. Міжгалузевий баланс виробництва та розподілу продукції (МГБ), його роль у ДРЕ. 3. Сучасний стан структури економіки України та заходи держави щодо її реформування. 4. Державне регулювання інвестиційних процесів.</p>	2
6.	<p>Тема. Державне регулювання науково-технічного прогресу та інноваційних процесів в на макроекономічному рівні</p> <p>1. Науково-технічний прогрес та інновації як об'єкти державного регулювання. 2. Державна науково-технічна та інноваційна політика, її сутність, цілі й принципи. 3. Механізм макроекономічного стимулювання, фінансування та</p>	2

	регулювання інноваційної діяльності в Україні.	
7.	Тема. Державне регулювання підприємництва 1. Підприємництво як об'єкт державного регулювання. 2. Інституційні перетворення як передумова становлення та розвитку підприємництва в Україні. 3. Державне підприємництво та управління державними підприємствами.	2
8.	Тема. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності 1. Необхідність, сутність, цілі та принципи зовнішньоекономічної політики Української держави. 2. Основні форми, методи та інструменти впливу держави на функціонування зовнішньоекономічного сектору. 3. Платіжний баланс як інструмент державного регулювання.	2
9.	Тема. Державне регулювання цін та інфляції 1. Сутність, цілі й засоби реалізації державної промислової політики. 2. Державне регулювання відносин в агропромисловому комплексі України. 3. Вплив держави на розвиток сфери товарного обігу. 4. Державне регулювання туристичної сфери.	2
10.	Тема. Регіональна економічна політика 1. Принципи і цілі регіональної політики України. 2. Основні форми і методи державного розвитку регіонів. 3. Державні регіональні програми.	2
11.	Суспільний сектор економіки як об'єкт державного регулювання. 1. Соціальна політика держави: цілі, принципи, пріоритети. 2. Принципи розрахунку системи соціальних норм і нормативів. 3. Державне регулювання ринку праці, доходів та споживання населення. 4. Державне регулювання рівня та якості життя. 5. Основні параметри державного планування соціальної інфраструктури.	2
12.	Державне регулювання природоохоронної діяльності. 1. Природне середовище як об'єкт державного регулювання. 2. Національний та регіональні рівні державного регулювання природоохоронної діяльності. 3. Місцевий рівень управління природоохоронною діяльністю.	2
13.	Тема. Державне регулювання соціального розвитку та підвищення рівня життя населення 1. Соціальна політика держави: цілі, пріоритети, принципи. 2. Державне регулювання ринку праці. 3. Регулювання доходів та споживання населення. 4. Державне регулювання рівня та якості життя населення. 5. Система соціального захисту населення. 6. Завдання державного регулювання розвитку соціальної інфраструктури.	2
	Змістовий модуль 2. Бюджет як основний план держави	

9.	Сутність, призначення і роль бюджету держави 1. Бюджет як економічна категорія. 2. Бюджетна політика держави. 3. Сутність та структура бюджетної системи. 4. Принципи організації бюджетної системи.	2
10.	Бюджет як основний фінансовий план держави 1. Законодавчо-правова характеристика бюджету як фінансового плану держави. 2. Зміст та структура бюджету, як фінансового плану держави 3. Сутність бюджетного процесу та його учасники	2
11.	Система доходів бюджету 1. Доходи бюджету: сутність та види. 2. Бюджетна класифікація доходів державного бюджету та методи їх залучення. 3. Доходи Державного бюджету України: сутність та види надходжень.	2
12.	Система видатків та кредитування бюджету 1. Сутність, структура та класифікація видатків бюджету. 2. Бюджетне фінансування: принципи, форми та методи організації. 3. Кошторисне фінансування видатків бюджетних установ.	2
13.	Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування 1. Профіцит та дефіцит бюджету. 2. Методи фінансування бюджетного дефіциту. 3. Бюджетна класифікація фінансування бюджету	2
14.	Видатки бюджету на соціальний захист і соціальну сферу 1. Соціальна політика держави. 2. Фінансове забезпечення соціальної сфери. 3. Видатки бюджету на соціальний захист і соціальне забезпечення населення. 4. Пенсійне забезпечення та пенсійна реформа в Україні.	2
	Разом	28

9. Самостійна робота
Теми для самостійного опрацювання

№ з/п	Назва теми	Форми контролю	Кількість годин
1	Тема 1. Об'єктивна необхідність і теоретичні засади державного управління 1. Об'єктивна необхідність державного регулювання економіки, критерії класифікації заходів державного регулювання та принципові положення формування економічної політики. 2. Основні теорії державного управління.	комбінована (фронтальна, групова, індивід.)	2
2	Тема. Правові, адміністративні та економічні методи державного управління та регулювання економіки	комбінована	2

	<p>1.Вади ринкового саморегулювання.</p> <p>2.Функції держави у сучасній економіці.</p> <p>3. Система органів державного регулювання економіки.</p> <p>4.Роль державних органів України у впровадженні економічної політики.ссс</p>		
3	<p>Тема. Фінансово-кредитне регулювання економіки</p> <p>1.Державний бюджет як інструмент державного регулювання економіки.</p> <p>2.Податкове регулювання.</p> <p>3Державне замовлення як засіб задоволення державних потреб.</p> <p>4. Грошово-кредитне регулювання. Необхідність та методи державного регулювання цін.</p> <p>5.Антиінфляційна політика.</p>	комбінована	2
4	<p>Тема. Державне регулювання підприємництва</p> <p>1.Підприємництво як об'єкт державного регулювання.</p> <p>2. Інституційні перетворення як передумова становлення та розвитку підприємництва в Україні.</p> <p>3.Державне підприємництво та управління державними підприємствами.</p>	комбінована	2
5	<p>Тема. Державне регулювання процесу структурної перебудови економіки та інвестиційної діяльності</p> <p>1 Структура економіки як об'єкт державного регулювання.</p> <p>2 Міжгалузевий баланс виробництва та розподілу продукції (МГБ), його роль у ДРЕ.</p> <p>3 Сучасний стан структури економіки України та заходи держави щодо її реформування.</p> <p>4 Державне регулювання інвестиційних процесів</p>	комбінована	2
6	<p>Тема. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності</p> <p>1.Необхідність, сутність, цілі та принципи зовнішньоекономічної політики Української держави.</p> <p>2.Основні форми, методи та інструменти впливу держави па функціонування зовнішньоекономічного сектору.</p> <p>3.Платіжний баланс як інструмент державного регулювання.</p>	комбінована	2
7	<p>Тема. Державне регулювання соціального розвитку та підвищення рівня життя населення</p> <p>1.Соціальна політика держави: цілі, пріоритети, принципи.</p> <p>2.Державне регулювання ринку праці.</p> <p>3.Регулювання доходів та споживання населення.</p> <p>4.Державне регулювання рівня та якості життя населення.</p> <p>5.Система соціального захисту населення.</p> <p>6.Завдання державного регулювання розвитку соціальної інфраструктури.</p>	комбінована	2
8	<p>Сутність, призначення і роль бюджету держави</p> <p>1. Бюджет як економічна категорія.</p> <p>2. Бюджетна політика держави.</p>	комбінована	2

	3. Сутність та структура бюджетної системи. 4. Принципи організації бюджетної системи.		
9.	Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування 1. Профіцит та дефіцит бюджету. 2. Методи фінансування бюджетного дефіциту. Бюджетна класифікація фінансування бюджету	комбінована	2
10.	Система доходів бюджету 1. Доходи бюджету: сутність та види. 2. Бюджетна класифікація доходів державного бюджету та методи їх залучення. 3. Доходи Державного бюджету України: сутність та види надходжень.	комбінована	2
11.	Система видатків та кредитування бюджету 1. Сутність, структура та класифікація видатків бюджету. 2. Бюджетне фінансування: принципи, форми та методи організації. 3. Кошторисне фінансування видатків бюджетних установ.	комбінована	2
12.	Видатки бюджету на соціальний захист і соціальну сферу 1. Соціальна політика держави. 2. Фінансове забезпечення соціальної сфери. 3. Видатки бюджету на соціальний захист і соціальне забезпечення населення. 4. Пенсійне забезпечення та пенсійна реформа в Україні.	комбінована	2
	Разом		24

7. Завдання для самостійної роботи

Теми для самостійного опрацювання

№ з/п	Теми і перелік питань, що винесені на самостійне вивчення
1.	Тема. Об'єктивна необхідність і теоретичні засади державного управління 1. Еволюція дослідження предмета державного та регіонального управління
2.	Тема. Органи державного управління України в системі державного регулювання економіки 1. Держава як суб'єкт управління суспільними процесами. 2. Поняття та сутність функцій державного управління. 3. Суб'єкти і об'єкти державного регулювання економіки. 4. Соціально-економічні цілі державного регулювання економіки.
3.	Тема. Фінансово-кредитне регулювання економіки 1. Державне регулювання структурної перебудови економіки
4.	Тема. Державне регулювання підприємництва 1. Державне підприємництво та управління державними підприємствами
5.	Тема. Державне регулювання процесу структурної перебудови економіки та інвестиційної діяльності 3. Сучасний стан структури економіки України та заходи держави щодо її реформування.
6.	Тема 7. Державне регулювання розвитку науки і техніки

	1.Механізм макроекономічного стимулювання, фінансування та регулювання інноваційної діяльності в Україні.
7.	Тема 8. Державне регулювання окремих сфер господарської діяльності 1.Сутність та цілі державної промислової політики. 2.Народногосподарські комплекси промислового виробництва та завдання державного регулювання промисловості. 3.Становлення відносин в агропромисловому комплексі та механізм його регулювання. 4.Державне регулювання сфери товарного обігу. 5. Сутність та цілі державної промислової політики.
8.	Тема . Бюджетна система України та принципи її організації 1. Місце Держбюджету в системі фінансових планів України. 2. Бюджетне планування та прогнозування. 3. Бюджетний процес.
9.	Тема 17.Місцеві бюджети 1. Місцеві бюджети як ланка бюджетної системи. 2. Доходи, видатки та кредитування місцевих бюджетів. 3. Сутність міжбюджетних відносин, їх характеристика та регулювання. 4. Порядок надання міжбюджетних трансфертів.
10.	Тема 20. Видатки бюджету на управління та оборону 1. Характер і зміст видатків бюджету на державне управління 2. Видатки держбюджету на оборону: їх склад та специфіка
11.	Тема 21. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу 1. Державні запозичення, як джерело формування державного боргу. 2. Державний борг і необхідність управління ним. 3. Видатки державного бюджету на управління державним боргом, його обслуговування і погашення 4 .Бюджетна класифікація боргу.

9. Самостійна робота Теми для самостійного опрацювання

№ з/п	Теми і перелік питань, що винесені на самостійне вивчення
1	Роль державних органів України у впровадженні економічної політики
2	Державне замовлення як засіб задоволення державних потреб.
3	Основні форми, методи та інструменти впливу держави па функціонування зовнішньоекономічного сектору.
4	Система соціального захисту населення.
5	Доходи Державного бюджету України: сутність та види надходжень.
6	Видатки бюджету на соціальний захист і соціальне забезпечення населення.

Завдання для самостійної роботи студентів

№ з/п	Завдання для самостійної роботи студентів
1	Написання рефератів Підготовка доповідей та презентацій. Теми: 1.Держава як суб'єкт управління суспільними процесами. 2.Поняття та сутність функцій державного управління. 3.Державне регулювання структурної перебудови економіки 4. Сучасний стан структури економіки України та заходи держави щодо її

	реформування.
	5.Механізм макроекономічного стимулювання, фінансування та регулювання інноваційної діяльності в Україні.
	5.Державне регулювання сфери товарного обігу.
	6. Сутність та цілі державної промислової політики.
	7.Видатки державного бюджету на управління державним боргом, його обслуговування і погашення

10. Методи навчання

При вивченні дисципліни використовується пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемний методи пізнання. На практичних заняттях використовуються проектний, проблемно-пошуковий методи.

11. Форми і методи контролю

Для оцінювання результатів навчання під час проведення поточного контролю, періодичного контролю будуть використані такі методи:

під час проведення практичних занять – усний, письмовий, тестовий контроль, практична перевірка;

під час контролю виконання самостійної роботи – реферати, презентації, метод самоконтролю;

під час періодичного контролю (перша та друга контрольні точки) – письмовий та тестовий контроль.

Контрольний захід буде проходити у формі екзамену.

12. Критерії оцінювання відповідно до видів контролю

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОцінкаЕС TS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C	задовільно	
64-73	D		
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Рекомендована література Основна

1. Бліщук К. М. Економічний аналіз державної політики: основні поняття, підходи до застосування : навч. посібн. / К. М.Бліщук, Є. Г. Матвійшин. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2007. – 268 с.

2. Бодров, В. Г. Державне регулювання економіки та економічна : навч. посіб. / В. Г. Бодров, О. М. Сафронова, Н. І. Балдич. – К. : Академвидав, 2010. – 520 с.
3. Бодров В. Г. Трансформація економічних систем: концепції, моделі, механізми регулювання та управління : навч. посібн. / В. Г. Бодров. – К. : Вид. УАДУ, 2002. – 102 с.
4. Бюджетна система : навчальний посібник. Друге видання, перероблене і доповнене / І.Л. Шевчук, В.О. Черепанова, Т.О. Ставерська / – Харків : Видавець Іванченко І. С., 2015. – 284 с. ISBN 978-617-7033-99-7.
5. Бюджетна система : підручник / [А. Є. Буряченко, Л. П. Гладченко, С. Я. Кондратюк та ін.] ; за наук. ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. - К. : Центр учбової літератури ; Тернопіль : Економічна думка, 2012. - 871 с.
6. Калетнік Г. М. Державне регулювання економіки : навч. посібн. / А. Г. Мазур, О. Г. Кубай. – К. : Ліра-М, 2011. – 428 с.
7. Михасюк І. Р. Державне регулювання економіки : підручник / І. Р. Михасюк. – К. : ЛіраМ, 2011. – 216 с.
8. Запатріна І. В. Розвиток системи державного капітального інвестування в Україні / І. В. Запатріна // Фінанси України. – 2015. – № 4. – С. 53–64.
9. Ковтун О. І. Державне регулювання економіки : курс лекцій / О. І. Ковтун. – К. : ЛіраМ, 2012. – 388 с.
10. Піхоцький В. Ф. Ефективність бюджетної політики як інструмент соціально-економічного розвитку України / В. Ф. Піхоцький // Фінанси України. – 2017. – № 2. – С. 30–37. 13
11. Про інвестиційну діяльність : Закон України № 3461-VI від 02.06.2011 // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 51. – С. 578.
12. Про інноваційну діяльність Закон України № 3715-VI від 08.09.2011 // Офіційний вісник України. – 2017. – № 77. – С. 14.
13. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні : Закон України № 4618-VI від 22.03.2012 р. // Голос України. – 2018. – № 70. – С. 12. 23
- Щетинін А. І. Політична економія : підручник / А. І. Щетинін. – К. : ЦУЛ, 2011. – 480 с.

Додаткова література

1. Бюджетна система. Практикум : навч. посіб. [Електронний ресурс] / За наук. ред. проф. В. М. Федосова. — [Кондратюк С. Я., Жибер Т. В., Коломієць Г. Б. та ін.] — К.: КНЕУ, 2015. — 454 с.
2. Бюджетна система в структурно-логічних схемах : навч. посібник / І. І. Нескородева ; Харківський нац. екон. ун-т. – Х. : Інжек, 2012. – 175 с.
3. Державні фінанси і сталий людський розвиток: концептуальні доміанти та діалектична єдність : монографія / О. І. Тулай ; Терноп. нац. економ. ун-т. - Тернопіль : ТНЕУ, 2016. - 416 с.
4. Карлін М. І. Державні фінанси розвинутих країн : навч. посібник. - Львів : Новий Світ-2000, 2018. - 484 с.
5. Опришко В. Ф. Бюджетне законодавство України : навч. посібник / В. Ф. Опришко, А. Т. Ковальчук, Н. А. Фукс ; за заг. ред. В. Ф. Опришко ; Академія фінансового управління. – К. : ДННУ АФУ, 2012. – 240 с.

Інформаційні ресурси

1. Кондратюк С.Я. Бюджетна система: електронний навч.- метод. посібник.—FIPF49001U [Електронний ресурс]: дистанційний курс Moodle / С.Я. Кондратюк. — К.: КНЕУ, 2018. — Режим доступу: <http://do-m.kneu.kiev.ua/course/view.php?id=299>.
2. Податковий кодекс України // Закони України: Електронний сайт Верховної Ради України - <http://portal.rada.gov.ua/>
3. Про Державний бюджет України на відповідний рік // Закони України: Електронний сайт Верховної Ради України - <http://portal.rada.gov.ua/>
4. Науково-практичний коментар до Бюджетного кодексу України - <http://edu.minfin.gov.ua/>
5. Основи законодавства України про культуру // Закони України: Електронний сайт Верховної Ради України - <http://portal.rada.gov.ua/>
6. Про державну допомогу сім'ям з дітьми // Закони України: Електронний сайт Верховної Ради України - <http://portal.rada.gov.ua/>
7. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту // Закони України: Електронний сайт Верховної Ради України - <http://portal.rada.gov.ua/>
8. Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку // Закони України: Електронний сайт Верховної Ради України - <http://portal.rada.gov.ua/>
9. Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи // Закони України: Електронний сайт Верховної Ради України - <http://portal.rada.gov.ua/>
10. Про місцеве самоврядування в Україні // Закони України: Електронний сайт Верховної Ради України - <http://portal.rada.gov.ua/>
11. Про органи самоорганізації населення // Закони України: Електронний сайт Верховної Ради України - <http://portal.rada.gov.ua/>